

[Landbrugsministeren.]

med denne Fremgangsmaade, i Forvisningen om, at det nu alligevel nok er den rigtige og den, som i det lange Løb har den største Betydning.

Jeg ønsker altsaa straks at slaa fast, at denne Hævdelse af, at det er den store Gæld fra Krigsaarene, fra Inflationsperioden, der er Krisens sande Aarsag, at den er urigtig. Men i Forbindelse dermed ønsker jeg saa at sige til de ærede Medlemmer, der altsaa har denne Opfattelse og interesserer sig saa stærkt for Landbrugets Gældsforpligtelser, at det forekommer mig, at de dog hellere skulde henvende deres Opmærksomhed paa den mægtige Skatteprioritet, der siden 1914 er indskudt foran alle andre Prioriteter, og hvorved den faktiske Gældsbyrde paa Ejendomme hele Landet over ifølge en Opgørelse, der blev foretaget for godt et Aars Tid siden, er forøget med ca. 250 Kr. pr. Tønde Land. Det er en Prioritet, som gaar forud for alle andre Prioriteter, det er en Prioritet, der kræver sin Byrde erlagt uden Hensyn til alt muligt andet; den gaar ind foran de andre og, om jeg saa maa sige, skubber de andre ud af Reden, saa de kommer til at hænge paa Kanten.

Naar man her paa Rigsdagen drøfter Muligheden af en Nedskæring af Landbrugets Gældsbyrde — hvortil jo de uforholdsmæssigt stærkt forøgede Ejendoms-skatte maa henregnes som en første Prioritet —, eller man drøfter et Moratorium, en Udskydelse af de Betalinger, som denne samlede Gældsbyrde medfører, saa forekommer det mig betydeligt mere nærliggende, navnlig for Lovgivningsmagten, netop at tilstræbe en Nedskæring — eller om man kunde tænke sig et Moratorium — med Hensyn til de Gældsbyrder, som det offentlige har paalagt Landbrugsejendommene. Der synes jeg, at Lovgivningsmagten har sin Opgave, hvis den ønsker at støtte Landbruget, men de Herrer, der taler om Nedskæring og om Moratorium, synes ikke at være at faa i Tale, hvis denne Nedskæring eller dette Moratorium skal gælde de offentlige Afgifter; her forekommer det mig, at deres Interesse for Nedsættelse, for Lettelse, for Støtte er ret minimal. Hvad det offentlige kræver, hvad det offentlige skal bruge, og hvad det tager fra de faste Ejendomme, det maa der ikke røres ved, men derimod en Nedskæring med Hensyn til de private Gældsforpligtelser, vilkaarlige Indgreb i privatretlige Aftaler, Tilvebringelse af en retslig Usikkerhed, der eer Gang paabegyndt meget hurtigt kan gøre

vort Land til en Stat af tredje eller fjerde Rang, det, synes de Herrer, er en Opgave for Landets Lovgivningsmagt. Jeg synes, der er noget bagvendt, noget i og for sig meget foruroligende i hele denne Betragtning.

Det ærede Medlem Hr. Bording var inde paa en Opgørelse af Landbrugets Skattebyrde og Landbrugets Rentebyrde, og det ærede Medlem følte sig meget beroliget, da han kom til det Resultat — jeg har ikke været i Stand til at eftergaa hans Tal, og jeg tvivler ikke paa, at han har gjort det saa godt, som det kan gøres med de Midler, der staa til Raadighed, og som jo altid er behæftet med visse Fejl, men det ærede Medlem følte sig aabenbart beroliget ved det Resultat, han kom til, at Skattebyrden er ikke mere end, som han udtrykte sig, godt Halvdelen af Rentebyrden. Det ærede Medlem omtalte dette Forhold som noget fuldkommen naturligt, som om det egentlig var den rimeligste Sag af Verden, at Skattebyrde og Rentebyrde sammenstilles som to jævnybyrdige Faktorer. Jeg fik det Indtryk, at det ærede Medlem egentlig var ganske godt tilfreds, naar vi dog ikke var kommet saa langt, at den Skattebyrde, der hviler paa Ejendommene, var lige saa stor som den Rentebyrde, der skal bæres af dem. Hvis den Opfattelse skal være ledende i dansk Politik, tør jeg nok sige, vi er vel rejst, og saa er der ikke ret langt til Vejs Ende. Jeg tror, man fra Landbrugets Side vil sige, at de Gældsforpligtelser, vi har paataget os, og som vi frivilligt er gaaet ind paa — det er jo ikke saaledes, at Folk er kommet og har overtalt os til det; vi har selv ønsket at laane disse Penge —, dem vil vi af yderste Magt bestræbe os for at betale baade Renter og Afdrag af, men det er os umuligt at gøre det, hvis Lovgivningsmagten mener at kunne sætte en Skattebyrde ind, der ganske vist endnu ikke er mere end Halvdelen af den samlede Rentebyrde, men dette anser Lovgivningsmagten saa ogsaa for et ganske rimeligt og naturligt Forhold. Jeg tør sige, at hvis Lovgivningsmagten vil støtte Landbruget, maa Landbruget finde det rimeligt og naturligt, at der tages fat paa det Omraade, hvor *kun* Lovgivningsmagten kan hjælpe, og hvor det netop er Lovgivningsmagtens *Pligt* og *Opgave* at hjælpe, nemlig ved at forringe den Skatteprioritet, der er skudt ind foran de private Prioritetsforpligtelser, som Landmændene selv har paataget sig.

Det ærede Medlem Hr. Bording gjorde